

Водоп'ян Денис Володимирович
курсант факультету підготовки фахівців
для підрозділів кримінальної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник – доцент кафедри філософії та політології
факультету економіко-правової безпеки,
к.психол.н., доц. Шинкаренко І.О.*

КОНЦЕПЦІЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА Ж.-Ж. РУССО, ЯК РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВОСЛУХНЯНОЇ ПОВЕДІНКИ В СУСПІЛЬСТВІ

Правослухняна поведінка є одною із найголовніших складових такої частини юридичної психології, як правова психологія основними завданнями якої, є: вивчення психологічних умов ефективності правових норм, асоціальних стереотипів поведінки, психології правової соціалізації особистості та психологічних аспектів ефективної правотворчості. Однак, дана робота буде присвячена вивченню ефективності правових норм, адже це одне з серйозних завдань правової науки, тому що соціальні норми є важливим засобом впливу на людину. Розуміння законів соціального розвитку, ролі права у формуванні особистості, знання тих шляхів і способів, якими право виконує завдання розвитку правосвідомості громадян, дозволяє краще виявити соціально-психологічні і психологічні причини, які приводять особистість до здійснення правопорушень. Кожна особистість включена в залежності від видів діяльності і спілкування в різноманітні соціальні групи, в яких вона виконує певні соціальні ролі. Соціальна роль не зводиться лише до правового статусу індивіда, вона характеризується як його певними правами і обов'язками, так і комплексом нормативних вимог до поведінки. У навчальному, трудовому, спортивно-військовому та іншому колективі, а також в дворовій компанії чи іншій неформальній групі людей, окрім вказаних вище спрацьовує такий соціально-психологічний механізм соціалізації як конформність. За своєю суттю конформність — це прагнення пристосувати свою поведінку до вимог решти членів колективу чи групи людей. Від інших механізмів правової соціалізації конформність відрізняється тим, що виникає конфлікт між тим, що думає людина, і тим, як поводить себе насправді, між тим, що вона говорить, і тим, як діє реально. Іншими словами, конформність фіксується там, де є конфлікт між власною думкою індивіда і думкою групи, до якої він належить, якщо подолання цього конфлікту здійснюється шляхом згоди з думкою групи.

Та конформність, на мою думку, є однією із найголовніших проблем реалізації такої концепції суспільства, як громадянського згідно Жан-Жака Руссо. Його концепція є практичною реалізацією для правослухняної поведі-

нки, адже однією з головних проблем його концепції було питання нерівності людей. Він наголошував на тому, що первісний природний стан людей справедливий стан. Це була доба рівності, свободи, братерства, не було майнового розшарування, державного апарату насильства та приватної власності. Хоча нерівність у природному стані і була, але зумовлювалася виключно фізичними і природними властивостями людей. Із «природного» стану люди поступово перейшли у «суспільний» стан. Сім'ї об'єднувалися у роди, а ті у племена. З нагромадженням багатства домінуючою стала приватна власність, а відтак виникли соціально-майнова нерівність і гноблення одних індивідуумів іншими. Надлишки продуктів нагромаджувалися, з'явився обмін, торгівля, зростала цивілізація. Організованість суспільства, робить висновок Ж.-Ж. Руссо, основна причина нерівності. Та перша людина, пише він, яка огородила ділянку землі і промовила: «Це моє!», а також знайшла людей, які їй повірили, і була засновником громадянського суспільства. В умовах пригноблення багатими бідних природний стан суспільства розпався. Багаті запропонували бідним укласти, так званий, суспільний договір про створення державної влади і законів, яким підкорятимуться всі члени суспільства. Отже, держава, на думку Ж.-Ж. Руссо, стала результатом своєрідної загальнолюдської угоди на засадах розуму. Її мета забезпечити право кожному індивідууму користуватися належною йому власністю. Тобто в своїй концепції Жан-Жак Руссо хотів усунути конформність, яка, на мою думку, і не дала її реалізувати тому, що навряд чи колись буде такий високий рівень правосвідомості громадян в якійсь державі. Також, хотілось би наголосити на тому, що Жан-Жак Руссо розглядав характеристику громадянського стану людства. У фазу громадянського стану люди вступили, на думку філософа, з виникненням держави. Вона характеризується як доба несправедливості і гноблення. Тому ідеал майбутнього Ж.Ж. Руссо вбачає у відновленні природного стану, але за умови збереження всіх позитивних досягнень суспільства. Таке справедливе суспільство мислитель уявляв як організоване співіснування незалежних, вільних, рівноправних людей, які мають спільну волю, що реалізується як народний суверенітет. Іншими словами, влада належить народові як корпоративному органу — учасникові суспільного договору.

Отже, для реалізації в суспільстві правослухняної поведінки потрібно, по-перше, усунути проблему конформності, яка є головною перешкодою для формування правосвідомості, однак, на прикладі нашої держави можна побачити, що існує ще одна проблема реалізації даної поведінки, а саме те, що влада не перебуває в руках у суспільства. Це призводить до того, що в Законі не реалізуються основні проблематичні питання суспільства, що призводить до формування негативного мікроклімату в психологічній поведінці суспільства та спотворення макроклімату в державі.

1. Дробишевский З.А. Класичні теоретичні уявлення про державу, право і політиці. Красноярськ : вид-во КДУ, 1998. 467с.

2. Загальна теорія держави і права: Підручник для студентів юридичних

спеціальностей вищих навчальних закладів // М.В. Цвік, В.Д. Ткаченко, Л.Л. Рогачова та ін., за ред. М.В. Цвіка, В.Д. Ткаченко, О.В. Петришина. Харків : Право, 2002. – 432 с.

3. Васильев В.Л. Юридическая психология. С.-Пб., 1997.

4. Жалинский А.Э. Основы профессиональной деятельности юриста. Смоленск, 1995.

Гапіч Ігор Олегович

курсант Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВІСТЬ ПРОВЕДЕННЯ ПРЕД'ЯВЛЕННЯ ДЛЯ ВПІЗНАННЯ

Пред'явлення для впізнання, як засіб збирання криміналістичної інформації у практиці виявлення злочинів, має важливе значення. Не випадково формуванню криміналістичних знань щодо тактики проведення пред'явлення для впізнання присвячено наукові дослідження вітчизняних та зарубіжних науковців. Зокрема, цим проблемам на дисертаційному рівні приділили свою увагу Н.Г. Бритвіч, Т.А. Вольська, А.Я. Гінзбург, М.О. Головецький та інші науковці.

Пред'явлення для впізнання має відповідну процесуальну урегульованість в чинному Кримінальному процесуальному кодексі України (далі КПК), а саме в ст. 228–232, 355 КПК і є досить розповсюдженою в практиці досудового розслідування слідчою (розшуковою) дією. Але в науковій літературі вчені до визначення поняття та розуміння сутності пред'явлення для впізнання, тлумачення процесуальних вимог і правил, тактичних прийомів його підготовки й проведення та фіксування отриманих результатів і їх оцінки все ще підходять по-різному.

Пред'явлення для впізнання проводиться у разі необхідності надати особі можливість впізнати серед людей чи речей, які їй пред'являються, ті, що вона бачила раніше, і які стосуються вчиненого злочину. Процес вчинення злочину супроводжується утворенням різних слідів на предметах матеріального світу та у пам'яті людей. Завданням слідчого є виявити такі відображені сліди і використати їх для ідентифікації об'єктів, які брали участь у слідотворенні. Пізнання події, що розслідується, здійснюється за матеріально зафіксованими відображеннями на предметах і за слідами пам'яті людини. А тому в ході пред'явлення для впізнання здійснюється криміналістична ідентифікація за ідеальними відображеннями. Таким чином, пред'явлення для впізнання - це один із способів ототожнення об'єктів за ідеальними відображеннями (слідами пам'яті) у кримінальному провадженні [1, с.7].

Так на думку деяких вчених, пред'явлення для впізнання – це самостійна слідча (процесуальна) дія, яка проводиться з метою встановлення то-